

УДК: 329.71:323.23](477)

© Наталія Ротар¹

ПЕРСПЕКТИВИ КОНСОЛІДАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ В СТРАТЕГІЇ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «НАРОДНИЙ ФРОНТ»

172 *Національний інформаційний простір в сучасних геополітичних умовах є надзвичайно важливою сферою реалізації державного суверенітету. Підтримка та відтворення такої функціональної особливості національного інформаційного простору є актуальним завданням українського політикуму, особливо в умовах, коли частина території України тимчасово окупована Російською Федерацією. Інтеграція інформаційного простору України навколо ідеї державного суверенітету особливої ваги набуває й в умовах систематичних інформаційних атак та диверсій з боку країни-агресора, які деконсолідуєть інформаційний простір української держави. Надзвичайно важливим маркером в умовах інформаційної війни проти України, навколо якого визначала інтеграційні перспективи України парламентська фракція «НАРОДНИЙ ФРОНТ», є маркер інтеграції інформаційного простору України. Для дискурсу інтеграції інформаційного простору України були характерними дві стратегії – стратегія відмежування від російських інформаційних впливів та стратегія консолідації українського національного інформаційного простору.*

Стратегія відмежування від російських інформаційних впливів та стратегія консолідації українського національного інформаційного простору за допомогою яких парламентська фракція «Народний Фронт» визначала інтеграційні перспективи України мали взаємодоповнюючий та взаємозумовлений характер. Їх реалізація передбачала не стільки внутрішньо фракційні дебати, скільки внесення до порядку денного проблем, у яких відображалася необхідність інтеграції інформаційного простору України навколо державотворчих ідей та необхідності протистояння російській агресії в Криму та на Донбасі.

¹ Доктор політичних наук, професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна, E-mail: nata_rotar@ukr.net

Ключові слова: інформаційний простір, парламентська діяльність, політична стратегія, парламентська фракція «НАРОДНИЙ ФРОНТ».

Prospects of Consolidation of Ukraine's Information Space in the Strategy of the Parliamentary Activity of the Political Party «PEOPLE'S FRONT»

The national information space in today's geopolitical conditions is an extremely important area for the realization of state sovereignty. The support and reproduction of such a functional feature of the national information space is an urgent task of the Ukrainian political community, especially in conditions where a part of Ukraine's territory is temporarily occupied by the Russian Federation. Integration of the information space of Ukraine around the idea of state sovereignty becomes especially important in the context of systematic information attacks and sabotage by the aggressor country that deconsolidate the information space of the Ukrainian state. An extremely important marker in the context of the information war against Ukraine, which was determined by the Ukraine's integration prospects, the parliamentary faction «PEOPLE'S FRONT», is a marker of the integration of Ukraine's information space. For the discourse on the integration of Ukraine's information space, two strategies were identified – the strategy of distinguishing between Russian informational influences and the strategy of consolidating the Ukrainian national information space.

173

The strategy of distinguishing between Russian informational influences and the strategy of consolidating the Ukrainian national information space through which the parliamentary faction «PEOPLE'S FRONT» defined the integration prospects of Ukraine were mutually supportive. Their implementation envisioned not so much internal fractional debates as putting into the agenda of problems that reflected the need for the integration of Ukraine's information space around state-building ideas and the need to confront Russian aggression in the Crimea and the Donbas.

Keywords: information space, parliamentary activity, political strategy, parliamentary faction «PEOPLE'S FRONT».

Національний інформаційний простір в сучасних геополітичних умовах є надзвичайно важливою сферою реалізації державного суверенітету. Підтримка та відтворення такої функціональної особливості національного інформаційного простору є актуальним завданням

українського політикуму, особливо в умовах, коли частина території України тимчасово окупована Російською Федерацією. Інтеграція інформаційного простору України навколо ідеї державного суверенітету особливої ваги набуває й в умовах систематичних інформаційних атак та диверсій з боку країни-агресора, які деконсоліднують інформаційний простір української держави.

Більшість сучасних наукових досліджень інформаційного простору пов'язані з окресленням механізмів та інструментів державної інформаційної політики, тоді як проблема її формування на рівні діяльності парламентських партій України залишається осторонь дослідницького інтересу. Тому, метою даної статті є вивчення стратегії парламентської діяльності політичної партії «НАРОДНИЙ ФРОНТ» в частині окреслення перспектив консолідації інформаційного простору України в умовах російської агресії в Криму та на Донбасі.

174 — Надзвичайно важливим маркером в умовах інформаційної війни проти України, навколо якого визначала інтеграційні перспективи України парламентська фракція «НАРОДНИЙ ФРОНТ», є маркер інтеграції інформаційного простору України. Для дискурсу інтеграції інформаційного простору України були характерними дві стратегії – стратегія відмежування від російських інформаційних впливів та стратегія консолідації українського національного інформаційного простору.

Про важливість використання інтеграційного потенціалу національного інформаційного простору найбільш комплексно висловився народний депутат України, член фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» Г. Логвінський. Міркуючи над проблемою повернення Криму і частини Донбасу в Україну, оцінюючи як «прийняти» тимчасово окуповані території, політик зауважив, що «питання тут не тільки в можливості фінансово відновлювати та утримувати території, які ворог фактично пограбував. Уявіть собі, що завтра РФ вийшла із України і формально українська влада може там провести вибори, призначити своїх чиновників тощо. Уявіть собі кілька мільйонів людей, які пережили величезний стрес, в серцях і розумі яких посіяно багато болю, образи, навіть ненависті. Цим людям три роки говорять, що їх обстрілює Україна, що в Києві хунта і таке інше. Звичайно, для повернення цих земель спершу треба зробити все, щоб нівелювати те, що зараз розділяє людей. Для цього потрібна потужна програма з реінтеграції» (Логвінський, 2017), важливою складовою якої є ін-

формаційна політика в її безпековому та інтегруючо му аспектах.

Безпековий аспект інформаційної політики України пов'язувався фракцією зі стратегією відмежування від російського інформаційного простору і тактично конкретизував у «справі Інтера». Фракція «НАРОДНИЙ ФРОНТ» підтримала звернення Міністра внутрішніх справ А. Авакова до Служби безпеки України з вимогою відреагувати на оприлюднене листування висланої СБУ з України росіянки М. Столярової, яка працювала на телеканалі «Інтер», який «за вказівкою з Кремля поширював антиукраїнську та антидержавну позицію» (СБУ має відреагувати, 2016). Ця переписка містила «досить багато принизливих, абсолютно принизливих речей, які стосуються національної гідності українців. Там є речі, які можна дуже легко трактувати як розпалювання міжнаціональної ворожнечі, як пропаганда війни фактично» (Верховна Рада України. Стенограма 2016.09.07). Таким чином, «справа Інтера» позиціонувалася фракцією «НАРОДНИЙ ФРОНТ» як частина гібридної війни Росії проти України, у якій українських ЗМІ використовуються з метою розпалювання міжнаціональної ворожнечі та стимулювання політичних конфліктів, які сьогодні ослаблюють Україну і дозволяють агресору втручатися у процеси політичного управління.

Згодом народні депутати фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» звернулися до голови Служби безпеки України, МВС України та Генеральної прокуратури України з вимогою перевірити діяльність керівництва та окремих працівників телеканалу «Інтер» на предмет співпраці з російськими спецслужбами та терористичними організаціями ДНР/ЛНР, насамперед працівниці «Інтера» М. Столярової і російського політтехнолога І. Шувалова, який відповідав за інформаційну політику в оточенні В. Януковича та сприяв поширенню міфологем та меседжів російської пропаганди через телеканал «Інтер» (Депутати «Народного Фронту», 2016). Фракція «Народного фронту» наполягала зокрема на перевірці діяльності народних депутатів України Д. Добродомова, С. Капліна та Б. Берези, діяльність яких пов'язувала з послугами кремлівських пропагандистів, прізвища яких згадувалися в оприлюдненій переписці М. Столярової (НАРОДНИЙ ФРОНТ вимагає, 2016). Оцінюючи діяльність Служба безпеки України в частині розслідування фактів, викладених у зверненні депутатами фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ», представник «Народного фронту» А. Помазанов заявив, що «керівництво СБУ не проводить жодного

розслідування за нашим депутатським зверненням, яке було подано 10 днів тому» (СБУ саботує розслідування, 2016). Закликаючи Президента України П. Порошенка взяти розслідування під особистий контроль, що вказуватиме на існування політичної волі української влади розпочати ефективну боротьбу проти «інформаційних диверсантів» (Бурбак, 2016), серед членів фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» активно обговорювалася більш радикальна позиція, відповідно до якої пропонувалося закрити всі ЗМІ «з російським слідом» (Висоцький, 2017).

176 — Виносячи цю проблему у площину парламентського дискурсу, голова парламентського комітету з питань свободи слова та інформаційної політики, депутат фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» В. Сюмар наголосила, що сьогодні у «багатьох немає до кінця відчуття, що у країні війна, як і немає відповідальності і розуміння наслідків кожного свого кроку в контексті цієї війни» (Росія використовує, 2016), тому коли редактор одного з найбільших телеканалів України, «який там працює в цей період війни, дозволяє собі писати, що «я из этой страны уеду только на российском танке» з фактичним заклик до того, що ця країна має бути завойована, я думаю, що це є принизлива ситуація сьогодні для всіх – і для громадян України, і для телеканалу» (Верховна Рада України. Стенограма 2016.09.07). Отже, визнаючи, що сьогодні Україна є надзвичайно вразливою в частині проникнення Росії як держави-агресора в інформаційний простір України, фракція «НАРОДНИЙ ФРОНТ» стверджувала свою політичну позицію, що в реаліях гібридної війни законотворці повинні зосереджуватися на протидії російській пропаганді, а інформаційна безпека має бути пріоритетом державної політики та парламентської діяльності фракції.

Розгортанням позиції фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» щодо принципів політики захисту інформаційного простору від умисного зовнішнього впливу на свідомість українців та поширення антиукраїнських поглядів варто вважати обговорення та підтримку законопроекту «Про внесення змін до деяких законів України щодо обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої продукції антиукраїнського змісту» (Верховна Рада України. Проект Закону, 2016). Даний законопроект, поданий до обговорення Кабінетом Міністрів України, розглядався в профільному для законопроекту Комітеті з питань свободи слова та інформаційної політики (голова

– член фракції, народний депутат України В. Сюмар) та серед інших – у Комітеті з питань культури і духовності (голова – член фракції, народний депутат України М. Княжицький). Спільно вироблена позиція щодо зменшення інформаційного впливу з боку Російської Федерації ґрунтувався навколо ідеї не тотальної заборони друкованої продукції, що імпортується в Україну, а заборони тільки тих видань, щодо яких буде встановлено їх пропагандистський характер виключно у передбаченому законодавством порядку та на засадах колегіальності у прийнятті подібних рішень.

Після ухвалення Верховною Радою законопроекту щодо обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої продукції, віце-прем'єр-міністр України, представник партії «НАРОДНИЙ ФРОНТ» В. Кириленко зауважив, що «необхідність підготовки цього законопроекту продиктована загрозою національній безпеці України з боку Росії через ведення проти нашої країни інформаційно-психологічної війни, складовою якої є поширення в Україні друкованої продукції антиукраїнського змісту» (Парламент підтримав, 2016). Запровадження дозвільного принципу для усєї книжкової продукції походженням із країниагресора і тимчасово окупованих територій не стосувалося російськомовних книг, виданих в Україні.

Отже, Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої продукції антиукраїнського змісту» забороняє виготовляти та поширювати на території України друковану продукцію, зміст якої спрямований на ліквідацію незалежності, порушення суверенітету і територіальної цілісності нашої держави. Крім того, законом встановлено дозвільний порядок на ввезення друкованої продукції з окупованих і анексованих територій та з території країни-агресора (Верховна Рада України. Закон України, 2016). Законом також передбачено створення експертної ради при Міністерстві культури України, до якої ввійдуть визнані експерти і автори, які будуть аналізувати всі тиражі друкованої продукції, які заходять з держави-агресора. У 10-денний термін експертна рада надаватиме відповідні дозволи на ввезення книг безоплатно, за умови підтвердження авторських прав та наявності рецензій (Парламент заборонив, 2016).

За ініціативи голови Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики, члена фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» В. Сюмар Верховна Рада України зробила крок для

протидії російському інформаційному впливу шляхом відновлення українського телерадіомовлення в зоні розмежування, ухваливши законопроект щодо тимчасових дозволів на мовлення в зоні проведення антитерористичної операції та прикордонних районах України (Верховна Рада України. Закон України, 2017). Під час обговорення законопроекту у першому читанні В. Сьюмар наголосила, що він «народився не в наших головах, а, фактично, в зоні АТО. Першими про нього почали нам говорити українські військові. Ось я відкрила на сайті радіостанції, які мовлять з Луганська, їх чують українські військові в зоні розмежування. Зачитаю лише назви: «Радио России», «Дон-ТР», «Русское радио», «Элит радио», «Радио «Победа» (ЛНР), «Радио «Спутник», «Казачье радио», «Свое радио» (опять-таки ЛНР), «Радио «Республика». Неймовірна кількість радіостанцій свідомо спродукована Російською Федерацією в так званих районах ОРДЛО, тимчасово окупованих районах України, недарма. Це інформаційна зброя, яку використовує Росія для того, аби обробляти мізки і українських військових, і людей, які живуть на цих територіях. Ідея нашого законопроекту дуже проста (Верховна Рада України, 2017). Громадяни України, які проживають на цих територіях готові купити передавачі, посадити двох журналістів і глушити сигнали з ОРДЛО та Росії: «Ми повинні простимулювати там місцеве українське мовлення за українськими законами. Українська мова, українська пісня і, власне кажучи, українська ідеологія – це той спосіб, який дасть нам можливість посилити українську присутність у цьому надзвичайно складному регіоні і вирішити...» (Парламент зробив крок, 2017). Зважаючи на те, що в зоні АТО немає медіаринку, великі компанії не зацікавлені туди заходити, тому даним законом пропонувалося стимулювання українців створювати місцеві радіо- і телестанції в зоні розмежування. Суть закону зводиться до того, що місцеві мовники не беруть участі у конкурсах, а якщо є бажаючі там мовити, то вони подають заявку до Нацради, а вона надає їм дозволи строком на один рік – на час дії особливого періоду, тобто допоки в Україні триває війна.

Варто підкреслити, що даний законопроект стосувався і зони АТО, і прикордонних регіонів (застосовувався термін «території з особливим режимом мовлення – прикордонні райони України» (Верховна Рада України. Проект Закону, 2017), що стало предметом дискусій з фракцією «Самопоміч», адже Україна має прикордонні те-

риторії і з Європейським Союзом (Верховна Рада України. Проект Закону, 2017). До другого читання у законопроекті залишився лише термін «території з особливим режимом мовлення – районів України, що межують з тимчасово окупованою територією України: АР Крим, м. Севастополь, райони Донецької та Луганської областей», який не суперечить зобов'язанням України перед Міжнародним союзом електрозв'язку, стосується кордону з Російською Федерацією, яка на аналогових частотах потужно намагалася проникати на українську територію у вигляді інформаційної зброї та пропагандистського впливу.

Тоді ж, у вересні 2017 р., члени парламентського Комітету з питань свободи слова та інформаційної політики (голова – народний депутат України, заступник голови фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ») звернулися до Національної ради з питань телебачення з проханням розглянути питання про ліцензію для державного концерну РРТ на початок цифрового мовлення в Одеській області, «де забули, що таке українське ТБ і радіо» (До кінця року вся Одеська область, 2017). За результатами оголошеного конкурсу на цифрові ліцензії на базі державного концерну РРТ, з метою захисту інформаційного простору України в Одеській області, було створено 4-й мультиплекс, оператор цифрового мовлення – Концерн РРТ, і відповідно 8 місцевих телеканалів, сигнал яких охоплює 22 райони, отримали можливість мовити в зонах «білих плям» уздовж усього прикордоння в Одеській області (Костинський розповідь, 2017). Отже, мешканці прикордонної Одещини отримали можливість чути і бачити українське і жити в українському інформаційному просторі, а не в російському з Придністров'я чи румунському з Румунії.

Стратегія відмежування від російського інформаційного простору була застосована в сфері регулювання гастрольної діяльності в Україні громадян країни-агресора. Член фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» О. Медуниця став ініціатором (разом з представниками інших парламентських фракцій) проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про гастрольні заходи в Україні» (щодо особливостей організації та проведення гастрольних заходів в Україні за участі громадян країни-агресора)» (Верховна Рада України. Проект Закону, 2017). На думку законотворців, тоді, коли одними з основних інструментів ведення гібридної війни Росії проти України є «популярні російські культурні діячі і виконавці», які публічною позицією

і демонстративними діями активно підтримують російську агресію і політику путінського режиму, їх присутність в інформаційному просторі України суттєво підвищує реальні загрози національній безпеці та територіальній цілісності країни (Верховна Рада України. Проект Закону, 2017). Для забезпечення українського інформаційного простору від вкидання дезінтегруючої інформації пропонувалося встановити обмеження, спрямовані на протидію антиукраїнській пропаганді під час проведення гастрольних заходів, аналогічні тим, які діють для телерадіопростору, кінопрокату та видавничої сфери; встановити особливі вимоги до організації гастрольних заходів, учасниками яких є громадяни країни-агресора; передбачити адміністративно-господарську відповідальність організаторів гастрольних заходів за недотримання встановлених вимог, спрямованих на протидію антиукраїнським впливам.

180 — Відповідно до ухваленого в жовтні 2017 р. Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про гастрольні заходи в Україні» щодо особливостей організації та проведення гастрольних заходів за участю громадян держави-агресора», за який проголосували 71 народний депутат фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» (проти – 0, не голосували – 2 (народні депутати України І. Котвицький та Д. Стеценко), відсутні – 8) (Верховна Рада України. Поіменне голосування 05.10.2017, 13:59), організатори концертів за 30 днів повинні направити до СБУ запит щодо наявності чи відсутності законних підстав для в'їзду в Україну того чи іншого гастролера – громадянина країни-агресора. Служба безпеки проводить перевірку і протягом 10 днів надає організатору гастрольного заходу відповідь. Без такого дозволу СБУ жоден гастролер із Росії не має права виступати в Україні: «Індикатор для обмеження в'їзду на територію України представникам держави-агресора має бути простим – підтримував публічно анексію Криму чи окупацію Донбасу, виступав проти територіальної цілісності нашої держави – отже, несеш загрозу національній безпеці України, отже «нев'їзний». Приїхав Пореченков у Донецький аеропорт, постріляв – усе, потрапив до списку персон нон-грата і на українському телебаченні більше нема фільмів за участі Пореченкова. Міністерство культури України, до речі, постійно поповнює список «нев'їзних» артистів за результатами перевірок спецслужб та прикордонників. Наразі у цьому списку 113 російських діячів культури» (Медуниця, 2017).

У даному контексті варто звернути увагу і на ухвалений раніше, у травні 2017 р. Закон України «Про внесення зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо заборони виготовлення та пропаганди георгіївської (гвардійської) стрічки» (Верховна Рада України. Закон України від 16 травня 2017 року № 2031-VIII), яка стала в Україні символом російської окупації та агресії. Георгіївську стрічку намагались протиставити помаранчевій символіці та утвердити як символ «російського світу», а щорічне розповсюдження російської імперської символіки стало невід'ємною складовою кремлівської пропаганди. З 2014 р. стрічка використовувалась «силами самооборони Криму» та проросійськи налаштованими сепаратистами на території України і стала символом сепаратизму в Україні. На Сході країни стрічка активно використовується бойовиками для розпізнавання свій-чужий. Ініціатор законопроекту, член фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» А. Гиращенко наголосив, що «закон буде протидіяти намаганням російської пропаганди розколоти українську націю» (Рада ухвалила закон, 2017).

Запровадження диференційованої адміністративної відповідальності за виготовлення та пропаганду георгіївської (гвардійської) стрічки, під якою було визначено публічне використання, демонстрація, носіння, а також її поширення чи поширення її зображення та за встановлення переліку правомірних випадків, коли георгіївська (гвардійська) стрічка чи її зображення можуть використовуватись проголосувало 55 народних депутатів фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ», проти – 0, утрималося – 0, не голосували – 6 (народні депутати України О. Дроздик, І. Котвіцький, Г. Логвінський, Д. Стеценко, О. Присяжнюк, О. Романовський), відсутні – 18 (Верховна Рада України. Поіменне голосування 16.05.2017, 17:08).

Стратегія консолідації українського національного інформаційного простору як елемент дискурсу інтеграції інформаційного простору України фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» була реалізована через формування фракційної позиції навколо таких питань.

По-перше, зміцнення позицій української мови та розширення сфери її застосування у сфері освіти. Закон України «Про освіту» (Верховна Рада України. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII), співавтором якого був народний депутат України, голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, член фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» Т. Кремінь та підтриманий

Міністром освіти і науки України, представником партії «НАРОДНИЙ ФРОНТ» Л. Гриневич, визнаючи мовою освітнього процесу в закладах освіти державну мову, розширив можливості українських дітей, які належать до національних меншин, в отриманні освіти і сприяв реалізації їхніх конституційних прав. Згідно з офіційною статистикою, в Україні навчається близько 400 тис. дітей національних меншин у 735 навчальних закладах. З них молдовською – 2 693 учні, польською – 1 785 учнів, 355 955 – російською, по 16 тис дітей румунською та угорською. У цих школах навчання здійснювалося виключно мовою національних меншин, при цьому українську вивчають як предмет, на що відводилося 2 години на тиждень. Така ситуація робила заручниками дітей цих мовних меншин та ізолювала їх в межах громади (Вознюк, 2017). Вирішити проблему з низьким оволодінням державною мовою у дітей, що є представниками нацменшин в Україні, можливо було лише через збільшення частки викладання предметів українською мовою: «Саме на це і спрямована «мовна стаття» нового освітнього закону» (Новий закон «Про освіту» розширює, 2017). За усунення існуючої дискримінації національних меншин в частині доступу до вищої освіти і забезпечення рівних умов для них у здобутті повної загальної середньої освіти проголосували 70 народних депутатів від фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ», проти – 0, утрималися – 0, не голосували – 4 (народні депутати України Т. Донець, Д. Тимчук, М. Поляков, В. Лунченко), відсутні – 7 (Верховна Рада України. Поіменне голосування 05.09.2017, 18:20).

По-друге, забезпечення права на здобуття вищої освіти осіб, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія України. 19 квітня 2016 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права на здобуття освіти осіб, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції», який фактично поділив дітей з окупованої території та території проведення антитерористичної операції, надавши при цьому дітям з території проведення антитерористичної операції можливість отримувати атестати та вступати до вишів за спрощеною системою, тоді як для дітей з тимчасово окупованої території Криму та міста Севастополь таких преференцій передбачено не було. Тому фракція «НАРОДНИЙ ФРОНТ» закликала підтримати Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо забезпечення права на здобуття

вищої освіти осіб, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія України (Верховна Рада України. Проект Закону, 2017), відповідно до якого передбачалося створення додаткових можливостей для осіб, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія щодо вступу на навчання до вищих навчальних закладів, що знаходяться на території Запорізької, Миколаївської, Одеської та Херсонської областей лише за результатами вступних випробувань у межах установленної квоти, розмір якої встановлюється у обсязі 1000 місць державного замовлення та розподіляється між вищезазначеними вищими навчальними закладами у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (Верховна Рада України. Шоста сесія Верховної Ради України восьмого скликання. Бюлетень № 37).

По-третє, підтримка та розвиток українського кінематографу. Представник фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» у Верховній Раді України, голова Комітету з питань культури і духовності М. Княжицький, оцінюючи значення ухваленого парламентом Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні», наголосив, що з цього моменту започатковується розвиток українського кіно: (1) цей закон є продовженням заборони російських фільмів та серіалів (Княжицький, 2015): «Я пам'ятаю, як складно було прийняти перший закон, коли ми забороняли спочатку пропагандистські фільми і серіали, а потім взагалі – фільми і серіали країни-агресора, які вироблені після початку цієї агресії. Нам здавалося, що це неможливо, що ми не можемо відірватися. ... Але країна стала іншою. Почало зніматися українське кіно» (Ухвалений закон про кінематографію, 2017); (2) вперше впроваджено право, за яким правовласники, які створюють кіно- та телепродукцію, зможуть звернутися до тих, хто має намір незаконно її транслювати, щоб попередити таку трансляцію; (3) вперше підтримано спільне виробництво кіно- та телепродукції в Україні з іншими країнами: «Якщо представники кінематографічної індустрії захочуть знімати щось на території України – фільм чи серіал, і якщо там буде позитивна розповідь про Україну, вони можуть отримати частину сплачених в Україні податків. Це поширена практика, так діє багато держав, щоб популяризувати свою країну та заробляти на цьому гроші» (Ухвалений закон про кінематографію започаткує розвиток українського кіно, 2017). Отже, шлях відокремлення українського культурного простору від російського був дуже важким і складним, але через розмежування з кінопростором країни-агресора вдалося

використовувати кіно як ресурс інтеграції українського національного простору.

По-четверте, встановлення преференцій для української мови в ефірі національного телебачення та радіо. За ініціативи членів фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ» був ухвалений Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо частки музичних творів державною мовою у програмах телерадіоорганізацій» (Верховна Рада України. Закон України від 16 червня 2016 року № 1421-VIII), яким з 8 листопада 2016 вводиться квота 25 % пісень українською мовою в радіоефірі, через рік – 30 %, у 2018 – 35%, адже «українська мова в радіо- та телеефірі – це той захист, яким ми сьогодні захищаємо Україну від російської експансії. Це той захист, який сьогодні є одним з найважливіших» (Ініційований «Народним фронтом», 2016). Вже перший день дії закону щодо частки музичних творів державною мовою у програмах телерадіоорганізацій продемонстрував, що в Україні існує якісний україномовний контент, а радіостанції цілком спроможні виконувати норми цього закону. Громадський моніторинг цього закону засвідчив, що шість топових українських радіостанцій виконали його норми (Княжицький, 2017).

184

Аналогічно фракція «НАРОДНИЙ ФРОНТ» підійшла й до реформування телепростору, встановивши квоти мовлення (Княжицький, 2017а). Серед авторів документу, яким встановлювалася 75 % квота для української мови на телебаченні, були депутати з «Народного фронту» В. Сюмар, М. Княжицький, М.Кадикало та І. Васюник. Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації» (Верховна Рада України. Закон України від 23 травня 2017 року № 2054-VIII) вводилася норма про 75 % української мови на телебаченні; замість добового вимірювання телеефіру щодо дотримання норм закону передбачене потижневе вимірювання; передбачалося, що радянські фільми, тобто ті, що були вироблені до 1991 року, будуть субтитруватися українською мовою замість дублювання; всі фільми та серіали на телебаченні мають бути озвучені чи продубльовані українською мовою, окрім радянських, які не потрапляють до 75% квоти. Телеканалам надавався один рік перехідного періоду для виконання норм закону, а сам закон почне діяти через чотири місяці після набуття чинності. В. Сюмар охарактеризувала цей закон з одного боку, як «продукт компромісу між різними політичними силами», з іншого

як закон, який через свій інтегруючий потенціал «буде працювати на Україну, на українську культуру, на українських виконавців, акторів, режисерів і на кожного, хто просто шанує свою країну, в якій народився, живе і розвивається» (Парламент підтримав, 2017).

По-п'яте, встановлення преференцій на послуги доставки україномовних друкованих видань на території України та періодичних регіональних і місцевих видань на підконтрольній Україні території Донецької і Луганської областей. Верховна Рада України підтримала за основу проект закону про мораторій на підняття тарифів з доставки україномовних друкованих видань, адже для багатьох громадян в сільській місцевості, особливо на території Донецької та Луганської областей, україномовні друковані видання є чи не єдиним джерелом актуальної інформації про події в Україні: «Цим людям треба допомагати, щоб вони бачили українську позицію» (Парламент зробив, 2017).

По-шосте, надання автокефалії Православній церкві в Україні. Перше Звернення Верховної Ради України до Його Всесвятості Варфоломія, Архієпископа Константинополя і Нового Риму, Вселенського Патріарха щодо надання автокефалії Православній Церкві в Україні (Верховна Рада України. Звернення Верховної Ради України до Його Всесвятості Варфоломія, 2016) було підтримано усіма присутніми на засіданні членами фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ», за виключенням народного депутата України В. Романюка, який утримався. 19 квітня 2018 р. Верховна Рада України ухвалила Постанову «Про підтримку звернення Президента України до Вселенського Патріарха Варфоломія про надання Томосу про автокефалію Православної Церкви в Україні» (Верховна Рада України. Постанова, 2018). Позиція фракції «НАРОДНИЙ ФРОНТ», виголошена членом Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності, В. Єленським, полягає в тому, що Україна має абсолютне право на помісну автокефальну церкву так само як православні громади в інших незалежних країнах: «Московський патріархат і Кремль вважають, що тільки там, де двоголовий орел, там дух святий дихає, а в іншому місці він їм дихати не дозволяє. І сьогодні вони нам показують і посилаються на канони, яких не існує в церковному праві. І всі ці канони в їхній інтерпретації, в кремлівському богослов'ї полягають в тому, що Україна ніколи не може отримати свою автокефальну православну церкву, як її отримали грузини, серби, румуни, болгары, чехи, слова-

ки та інші» (Україна має право, 2018).

Таким чином, стратегія відмежування від російських інформаційних впливів та стратегія консолідації українського національного інформаційного простору та допомогою яких парламентська фракція «НАРОДНИЙ ФРОНТ» визначала інтеграційні перспективи України мали взаємодоповнюючий за взаємозумовлений характер. Їх реалізація передбачала не стільки внутрішньофракційні дебати, скільки внесення до порядку денного проблем, у яких відображалася необхідність інтеграції інформаційного простору України навколо державотворчих ідей та необхідності протистояння російській агресії в Криму та на Донбасі.

Джерела та література:

1. Логвинський, Георгій. 2017. “Реалії російської окупації: Георгій Логвинський: «Ніхто в Криму не може бути впевненим у власній безпеці. Кожен день для людей – це випробування і перемога над страхом”. День 11 квітня 63:4.

186

— 2. “СБУ має відреагувати на антидержавну позицію «Інтера»” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/05-September-2016-d7231395de02ed5fd818e9f7919445aa.pdf> (дата перегляду Вересень 5, 2017).

3. Верховна Рада України. Стенограма 2016.09.07. Засідання Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики 7 вересня 2016 року (середа) о 14.30. год. <http://komsvobslova.rada.gov.ua/documents/zasid/72820.html> (дата перегляду Вересень 5, 2017).

4. “Депутати «Народного Фронту» вимагають перевірити зв’язки каналу «Інтер» із терористами” <https://tsn.ua/video/videonovini/deputati-narodnogo-frontu-vimagayut-pereviriti-zv-yazkikanalu-inter-iz-teroristami.html> (дата перегляду Вересень 5, 2018)

5. “НАРОДНИЙ ФРОНТ вимагає від СБУ перевірити діяльність кремлівських пропагандистів на «Інтері»” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/12-September-2016-cf68387cc56f8e296defb3add434ce35.pdf> (дата перегляду Вересень 25, 2017).

6. “СБУ саботує розслідування діяльності російських пропагандистів – «НАРОДНИЙ ФРОНТ» звернувся до Президента”. <http://cdn.nfront.org.ua/digest/20-September-2016-2d6954f5d0d825386a1c8c63177613f5.pdf> (дата перегляду Вересень 25, 2017).

7. Бурбак, Максим. 2016. “Не може бути жалю до ворога, який прийшов у твою хату і вбиває твоїх рідних”. Газета по-українськи 23

вересня 77:7.

8. Висоцький, Сергій. 2017. “Три роки розгрибаємо руками лайно, яке летіть з сусідньої держави: треба закрити всі засоби масової інформації з російським слідом”. Газета по-українськи. 7 березня 19:8.

9. “Росія використовує українські ЗМІ для розпалювання ворожнечі та ослаблення країни” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/12September-2016-cf68387cc56f8e296defb3add434ce35.pdf> (дата перегляду Жовтень 10, 2017).

10. Верховна Рада України. Проект Закону 5114 від 13 вересня 2016 р. “Про внесення змін до деяких законів України щодо обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої продукції антиукраїнського змісту” http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60012 (дата перегляду Жовтень 10, 2017).

11. “Парламент підтримав законопроект про захист українського книжкового ринку від російської пропагандистської продукції” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/24-October-2016-462215ec9511c039e3e46ee5ef342e2d.pdf> (дата перегляду Жовтень 10, 2017).

12. Верховна Рада України. Закон України № 1780-VIII від 8 грудня 2016 року “Про внесення змін до деяких законів України щодо обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої продукції антиукраїнського змісту” <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1780-19> (дата перегляду Жовтень 10, 2017).

13. “Парламент заборонив ввезення з Росії книг антиукраїнського змісту” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/13-December-2016-462ed4d97d12093536289d78b3dfcc1b.pdf> (дата перегляду Жовтень 10, 2017).

14. Верховна Рада України. Закон України № 2244-VIII від 7 грудня 2017 року “Про внесення змін до деяких законів України щодо тимчасових дозволів на мовлення в зоні проведення антитерористичної операції та прикордонних районах України” <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2244-19> (дата перегляду Травень 5, 2017).

15. Верховна Рада України. Сьома сесія Верховної Ради України восьмого скликання. Бюлетень № 1. Засідання перше, ранкове (Вівторок, 5 вересня 2017 року) <http://portal.rada.gov.ua/uploads/documents/44803.pdf> (дата перегляду Жовтень 10, 2017).

16. “Парламент зробив крок щодо протидії російському інформаційному впливу в зоні АТО” <http://nfront-org-ua.s3.amazonaws.com/digest/12-September-2017-6ec617b752bd0c8be60c14c72c2e1d12>.

pdf (дата перегляду Жовтень 10, 2017).

17. Верховна Рада України. Проект Закону № 6565 від 08.06.2017 “Про внесення змін до деяких законів України щодо тимчасових дозволів на мовлення в зоні проведення антитерористичної операції та прикордонних районах України” http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61987 (дата перегляду Жовтень 10, 2017).

18. “До кінця року вся Одеська область буде з українським телебаченням та радіо”. <http://nfront-org-ua.s3.amazonaws.com/digest/18September-2017-ee1641dec48d4ed23b4ce76d69231789.pdf> (дата перегляду Жовтень 10, 2017).

19. “Костинський розповів про мультіплекс для покриття «білих плям» мовлення на Одещині” <https://www.ukrinform.ua/rubricregions/2372712-kostinskij-rozpoviv-pro-multipleks-dla-pokrittabilihplam-movlenna-na-odesini.html> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

188 — 20. Верховна Рада України. Проект Закону № 6682 від 11 липня 2017 “Про внесення змін до Закону України “Про гастрольні заходи в Україні” (щодо особливостей організації та проведення гастрольних заходів в Україні за участі громадян країни-агресора)” http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62230 (дата перегляду Грудень 16, 2017).

21. Верховна Рада України. Поіменне голосування 05.10.2017 13:59 про проект Закону про внесення змін до Закону України «Про гастрольні заходи в Україні» (щодо особливостей організації та проведення гастрольних заходів в Україні за участі громадян країни-агресора) (№6682) – за основу та в цілому http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radan_gs09/ns_golos?g_id=14884 (дата перегляду Грудень 16, 2017).

22. Медуниця, Олег. 2017. “У реаліях гібридної війни інформаційна безпека – на першому місці»: сьогодні наша розмова із заступником Голови Проводу ОУН (6), народним депутатом України Олегом Медуницею. Поговоримо про основні законодавчі ініціативи парламенту на захист української державності” Шлях перемоги 15 листопада 46:3.

23. Верховна Рада України. Закон України від 16 травня 2017 року № 2031-VIII “Про внесення зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо заборони виготовлення та пропаганди георгіївської (гвардійської) стрічки”. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2031-19> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

24. “Рада ухвалила закон «Народного фронту» про заборону ге-

орґіївської стрічки”. <http://cdn.nfront.org.ua/digest/23-May-2017-98b25d6a1f820de2c395ee16ae9dfd7d.pdf> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

25. Верховна Рада України. Поіменне голосування 16.05.2017 17:08 про проект Закону про внесення доповнення до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо заборони виготовлення та пропаганди георґіївської (гвардійської) стрічки (№2987) – за основу та в цілому http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radan_gs09/ns_golos?g_id=12215 (дата перегляду Грудень 16, 2017).

26. Верховна Рада України. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII “Про освіту” <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

27. Вознюк, Юрій. 2017. “Якісна освіта – найпотужніша інвестиція у розвиток держави”. Рівне експрес. 23 листопада. 47:5.

28. “Новий закон «Про освіту» розширює можливості дітей, які належать до нацменшин, для отримання освіти” <http://nfront-org-ua.s3.amazonaws.com/digest/18-September-2017-ee1641dec48d4ed23b4ce76d69231789.pdf> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

189

29. Верховна Рада України. Поіменне голосування 05.09.2017 18:20 про проект Закону про освіту (№3491-д) – у другому читанні та в цілому http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radan_gs09/ns_golos?g_id=13622 (дата перегляду Грудень 16, 2017).

30. Верховна Рада України. Проект Закону № від 6116 від 22.02.2017 “Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” щодо забезпечення права на здобуття вищої освіти осіб, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія України” http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61199 (дата перегляду Грудень 16, 2017).

31. Верховна Рада України. Шоста сесія Верховної Ради України восьмого скликання. Бюлетень № 37. Засідання тридцять сьоме, ранкове (Вівторок, 16 травня 2017 року) <http://iportal.rada.gov.ua/uploads/documents/42713.pdf> (дата перегляду Червень 18, 2017).

32. Княжицький, Микола. 2015. “Менти, кадети – до побачення: на українському телебаченні заборонили демонструвати рос. серіали і кінофільми” Експрес. 9–16 квітня. 28:8.

33. “Ухвалений закон про кінематографію започаткує розвиток українського кіно” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/05-April-2017-847b53f4bbbc67629d696e44a61635e7.pdf> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

34. Верховна Рада України. Закон України від 16 червня 2016

року № 1421-VIII “Про внесення змін до деяких законів України щодо частки музичних творів державною мовою у програмах телерадіоорганізацій” <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1421-19> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

35. “Ініційований «Народним фронтом» закон щодо частки українських пісень на радіо набув чинності”. <http://cdn.nfront.org.ua/digest/08-November-2016-c17363ddead0929ffa104f10ff3c6d4a.pdf> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

36. Княжицький, Микола. 2017. Мова об’єднує націю. Мова будує державу. Шлях перемоги. 4 жовтня. 40:2.

37. Княжицький, Микола. 2017а. Українською, тепер і в телевізорі!: Верховна Рада проголосувала за 75-відсоткову квоту на українську мову на телебаченні. Експрес. 25 травня – 1 червня. 87:2.

190 — 38. Верховна Рада України. Закон України від 23 травня 2017 року № 2054-VIII “Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації”. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2054-19> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

39. “Парламент підтримав законопроект «Народного фронту» про 75% української мови на телебаченні”. <http://cdn.nfront.org.ua/digest/07-June-2017-68ed78237d08a52080e2938e1b97fbe2.pdf> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

40. “Парламент зробив крок на підтримку україномовних друкованих видань”. <http://nfront-org-ua.s3.amazonaws.com/digest/10-July2018-52edddd8a8be59c2b48367cab21bdedd.pdf> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

41. Верховна Рада України. Звернення Верховної Ради України до Його Всесвятості Варфоломія, Архієпископа Константинополя і Нового Риму, Вселенського Патріарха щодо надання автокефалії Православній Церкві в Україні від 16 червня 2016 р. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1422-19> (дата перегляду Грудень 16, 2017).

42. Верховна Рада України. Постанова Верховної Ради України від 19 квітня 2018 року № 2410-VIII “Про підтримку звернення Президента України до Вселенського Патріарха Варфоломія про надання Томосу про автокефалію Православної Церкви в Україні”. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2410-19> (дата перегляду Травень 26, 2017).

43. “Україна має право на помісну автокефальну церкву, як

і всі незалежні держави”. <http://nfront-org-ua.s3.amazonaws.com/digest/24April-2018-4365971d988f592d9dcf457272a5c01b.pdf> (дата перегляду Травень 26, 2017).

References:

1. Logvy`ns`ky`j, Georgij. 2017. “Realiyi rosijs`koyi okupaciyi: Georgij Logvy`ns`ky`j: «Nixto v Kry`mu ne mozhe buty` vpevneny`m u vlasnij bezpeci. Kozhen den` dlya lyudej – ce vy` probuvannya i peremoga nad straxom”. Den` 11 kvitnya 63:4.

2. “SBU maye vidreaguvaty` na anty` derzhavnu pozy`ciyu «Intera»” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/05-September-2016-d7231395de02ed5fd818e9f7919445aa.pdf> (accessed September 5, 2017).

3. Verhovna Rada Ukrainy`. Stenograma 2016.09.07. Zasidannya Komitetu Verxovnoyi Rady` Ukrainy` z py`tan` svobody` slova ta informacijnoyi polity`ky` 7 veresnya 2016 roku (sereda) o 14.30. god. <http://komsvoobslova.rada.gov.ua/documents/zasid/72820.html> (accessed September 5, 2017).

4. “Deputaty` «Narodnogo Frontu» vy`magayut` pereviry`ty` zv`yazky` kanalu «Inter» iz terory`stamy`” <https://tsn.ua/video/videonovini/deputati-narodnogo-frontu-vimagayut-perevirity-zv-yazkikanalu-inter-iz-teroristami.html> (accessed September 5, 2018).

5. “NARODNY`J FRONT vy`magaye vid SBU pereviry`ty` diyal`nist` kremlivs`ky`x propagandy`stiv na «Interi»” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/12-September-2016-cf68387cc56f8e296defb3add434ce35.pdf> (accessed September 25, 2017).

6. “SBU sabotuye rozsliduvannya diyal`nosti rosijs`ky`x propagandy`stiv – «NARODNY`J FRONT» zvernuvsya do Prezy`denta”. <http://cdn.nfront.org.ua/digest/20-September-2016-2d6954f5d0d825386a1c8c63177613f5.pdf> (accessed September 25, 2017).

7. Burbak, Maksy`m. 2016. “Ne mozhe buty` zhalyu do voroga, yaky`j pry`jshov u tvoyu xatu i vby`vaye tvoyix ridny`x”. Gazeta poukrayins`ky` 23 veresnya 77:7.

8. Vy`socz`ky`j, Sergij. 2017. “Try` roky` rozgribayemo rukamy` lajno, yake llyet`sya z susidn`oyi derzhavy`: treba zakry`ty` vsi zasoby` masovoyi informaciyi z rosijs`ky`m slidom”. Gazeta po-ukrayins`ky`. 7 bereznya 19:8.

9. “Rosiya vy`kory`stovuye ukrayins`ki ZMI dlya rozpalyuvannya vorozhnechi ta oslablyennya krayiny`” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/12September-2016-cf68387cc56f8e296defb3add434ce35.pdf>

(accessed October 10, 2017).

10. Verhovna Rada Ukrainy. Proekt Zakonu 5114 vid 13 veresnya 2016 r. "Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrainy` shhodo obmezheniya dostupu na ukraiyins`ky`j ry`nok inozemnoyi drukovanoi produkciyi anty`ukraiyins`kogo zmistu" http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60012 (accessed October 10, 2017).

11. "Parlament pidtry`mav zakonoproekt pro zaxy`st ukraiyins`kogo kny`zhkovogo ry`nku vid rosijs`koyi propagandy`sts`koyi produkciyi" <http://cdn.nfront.org.ua/digest/24-October-2016-462215ec9511c039e3e46ee5ef342e2d.pdf> (accessed October 10, 2017).

12. Verhovna Rada Ukrainy. Zakon Ukrainy` # 1780-VIII vid 8 grudnya 2016 roku "Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrainy` shhodo obmezheniya dostupu na ukraiyins`ky`j ry`nok inozemnoyi drukovanoi produkciyi anty`ukraiyins`kogo zmistu" <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1780-19> (accessed October 10, 2017).

192
— 13. "Parlament zaborony`v vvezennya z Rosiyi kny`g anty`ukraiyins`kogo zmistu" <http://cdn.nfront.org.ua/digest/13-December-2016462ed4d97d12093536289d78b3dfcc1b.pdf> (accessed October 10, 2017).

14. Verhovna Rada Ukrainy. Zakon Ukrainy` # 2244-VIII vid 7 grudnya 2017 roku "Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrainy` shhodo ty`mchasovy`x dozvoliv na movlennya v zoni provedennya anty`terory`sty`chnoyi operaciyi ta pry`kordonny`x rajonax Ukrainy`" <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2244-19> (accessed May 5, 2018).

15. Verhovna Rada Ukrainy. S`oma sesiya Verxovnoyi Rady` Ukrainy` vos`mogo skly`kannya. Byuleten` # 1. Zasidannya pershe, rankove (Vivtorok, 5 veresnya 2017 roku) <http://iportal.rada.gov.ua/uploads/documents/44803.pdf> (accessed October 10, 2017).

16. "Parlament zroby`v krok shhodo proty`diyi rosijs`komu informacijnomu vply`vu v zoni ATO" <http://nfront-org-ua.s3.amazonaws.com/digest/12-September-2017-6ec617b752bd0c8be60c14c72c2e1d12.pdf> (accessed October 10, 2017).

17. Verhovna Rada Ukrainy. Proekt Zakonu # 6565 vid 08.06.2017 "Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrainy` shhodo ty`mchasovy`x dozvoliv na movlennya v zoni provedennya anty`terory`sty`chnoyi operaciyi ta pry`kordonny`x rajonax Ukrainy`" http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61987 (accessed October 10, 2017).

18. “Do kincyа roku vsya Odes`ka oblast` bude z ukrayins`ky`m telebachennyam ta radio”. <http://nfront-org-ua.s3.amazonaws.com/digest/18-September-2017-ee1641dec48d4ed23b4ce76d69231789.pdf> (accessed October 10, 2017).

19. “Kosty`ns`ky`j rozpoviv pro mul`ty`pleks dlya pokry`ttya «bily`x plyam» movlennya na Odeshhy`ni” <https://www.ukrinform.ua/rubricregions/2372712-kostinskij-rozpoviv-pro-multipleks-dla-pokritta-bilihplam-movlenna-na-odesini.html> (accessed December 16, 2017).

20. Verhovna Rada Ukrayiny`. Proekt Zakonu # 6682 vid 11 ly`pnya 2017 “Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny` “Pro gastrol`ni zaxody`v Ukrayini” (shhodo osobly`vostej organizaciyi ta provedennya gastrol`ny`x zaxodiv v Ukrayini za uchasti gromadyan krayiny`-agresora)” http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62230 (accessed December 16, 2017).

21. Verhovna Rada Ukrayiny`. Poimenne golosuvannya 05.10.2017 13:59 pro proekt Zakonu pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny` «Pro gastrol`ni zaxody`v Ukrayini» (shhodo osobly`vostej organizaciyi ta provedennya gastrol`ny`x zaxodiv v Ukrayini za uchasti gromadyan krayiny`-agresora) (#6682) – za osnovu ta v cilomu http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radan_gs09/ns_golos?g_id=14884 (accessed December 16, 2017).

22. Meduny`cya, Oleg. 2017. “U realiyax gibry`dnoyi vijny` informacijna bezpeka – na pershomu misci»: s`ogodni nasha rozmova iz zastupny`kom Golovy` Provodu OUN (b), narodny`m deputatom Ukrayiny` Olegom Meduny`ceyu. Pogovory`mo pro osnovni zakonodavchi iniciaty`vy` parlamentu na zaxy`st ukrayins`koyi derzhavnosti” Shlyax peremogy` 15 ly`stopada 46:3.

23. Verhovna Rada Ukrayiny`. Zakon Ukrayiny` vid 16 travnya 2017 roku # 2031-VIII “Pro vnesennya zminy` do Kodeksu Ukrayiny` pro administraty`vni pravoporushennya shhodo zaborony`vy`gotovlennya ta propagandy`georgiyivs`koyi (gvardijs`koyi) strichky`”. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2031-19> (accessed December 16, 2017).

24. “Rada uxvaly`la zakon «Narodnogo frontu» pro zaboronu georgiyivs`koyi strichky`”. <http://cdn.nfront.org.ua/digest/23-May-201798b25d6a1f820de2c395ee16ae9dfd7d.pdf> (accessed December 16, 2017).

25. Verhovna Rada Ukrayiny`. Poimenne golosuvannya 16.05.2017 17:08 pro proekt Zakonu pro vnesennya dopovnnennya do Kodeksu Ukrayiny` pro administraty`vni pravoporushennya shhodo zaborony`

vy`gotovlennya ta propagandy` georgiyivs`koyi (gvardijs`koyi) strichky` (#2987) – za osnovu ta v cilomu http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radan_gs09/ns_golos?g_id=12215 (accessed December 16, 2017).

26. Verhovna Rada Ukrayiny`. Zakon Ukrayiny` vid 5 veresnya 2017 roku # 2145-VIII “Pro osvitu” <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (accessed December 16, 2017).

27. Voznyuk, Yurij. 2017. “Yakisna osvita – najpotuzhnisha investy`ciya u rozvy`tok derzhavy`”. Rivne ekspres. 23 ly`stopada. 47:5.

28. “Novy`j zakon «Pro osvitu» rozshy`ryuye mozhly`vosti ditej, yaki nalezhat` do naczmenshy`n, dlya otry`mannya osvity`” <http://nfront-org.ua.s3.amazonaws.com/digest/18-September-2017-ee1641dec48d4ed23b4ce76d69231789.pdf> (accessed December 16, 2017).

29. Verhovna Rada Ukrayiny`. Poimenne golosuvannya 05.09.2017 18:20 pro proekt Zakonu pro osvitu (#3491-d) – u drugomu chy`tanni ta v cilomu http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radan_gs09/ns_golos?g_id=13622 (accessed December 16, 2017).

194

— 30. Verhovna Rada Ukrayiny`. Proekt Zakonu # vid 6116 vid 22.02.2017 “Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny` “Pro vy`shhu osvitu” shhodo zabezpechennya prava na zdobuttya vy`shhoji osvity` osib, miscem prozhy`vannya yaky`x ye ty`mchasovo okupovana tery`toriya Ukrayiny`” http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61199 (accessed December 16, 2017).

31. Verhovna Rada Ukrayiny`. Shosta sesiya Verxovnoyi Rady` Ukrayiny` vos`mogo skly`kannya. Byuletен` # 37. Zasadannya try`dcat` s`ome, rankove (Vivtorok, 16 travnya 2017 roku) <http://iportal.rada.gov.ua/uploads/documents/42713.pdf> (accessed June 15, 2017).

32. Knyazhy`cz`ky`j, My`kola. 2015. “Menty`, kadety` – do pobachennya: na ukrayins`komu teledachenni zaborony`ly` demonstruvat` ros. serijaly` i kinofil`my`” Ekspres. 9–16 kvitnya. 28:8.

33. “Uxvaleny`j zakon pro kinematografiju zapochatkuye rozvy`tok ukrayins`kogo kino” <http://cdn.nfront.org.ua/digest/05-April-2017-847b53f4bbbc67629d696e44a61635e7.pdf> (accessed December 16, 2017).

34. Verhovna Rada Ukrayiny`. Zakon Ukrayiny` vid 16 chervnya 2016 roku # 1421-VIII “Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrayiny` shhodo chastky` muzy`chny`x tvoriv derzhavnoyu movoyu u programax teleradioorganizacij” <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1421-19> (accessed December 16, 2017).

35 “Inicijovany`j «Narodny`m frontom» zakon shhodo chastky` ukrayins`ky`x pisen` na radio nabuv chy`nnosti”. <http://cdn.nfront.org.ua/digest/08-November-2016-c17363ddead0929ffa104f10ff3c6d4a.pdf> (accessed December 16, 2017).

36. Knyazhy`cz`ky`j, My`kola. 2017. Mova ob`yednuye nacyu. Mova buduye derzhavu. Shlyax peremogy`. 4 zhovtnya. 40:2.

37. Knyazhy`cz`ky`j, My`kola. 2017a. Ukrayins`koyu, teper i v televizori!: Verxovna Rada progolosuvala za 75-vidsotkovu kvotu na ukrayins`ku movu na telebachenni. Ekspres. 25 travnya – 1 chervnya. 87:2.

38. Verhovna Rada Ukrayiny`. Zakon Ukrayiny` vid 23 travnya 2017 roku # 2054-VIII “Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrayiny` shhodo movy` audiovizual`ny`x (elektronny`x) zasobiv masovoyi informaciyi”. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2054-19> (accessed December 16, 2017).

39. “Parlament pidtry`mav zakonoproekt «Narodnogo frontu» pro 75% ukrayins`koyi movy` na telebachenni”. <http://cdn.nfront.org.ua/digest/07-June-2017-68ed78237d08a52080e2938e1b97fbe2.pdf> (accessed December 16, 2017).

40. “Parlament zroby`v krok na pidtry`mku ukrayinomovny`x drukovany`x vy`dan`”. <http://nfront-org-ua.s3.amazonaws.com/digest/10-July-2018-52edddd8a8be59c2b48367cab21bdedd.pdf> (accessed December 16, 2017).

41. Verhovna Rada Ukrayiny`. Zvernennya Verxovnoyi Rady` Ukrayiny` do Jogo Vsesvyatosti Varfolomiya, Arxiyepy`skopa Konstanty`nopolya i Novogo Ry`mu, Vselens`kogo Patriarxa shhodo nadannya avtokefaliyi Pravoslavnij Cerkvi v Ukrayini vid 16 chervnya 2016 r. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1422-19> (accessed December 16, 2017).

42. Verxovna Rada Ukrayiny`. Postanova Verxovnoyi Rady` Ukrayiny` vid 19 kvitnya 2018 roku # 2410-VIII “Pro pidtry`mku zvernennya Prezy`denta Ukrayiny` do Vselens`kogo Patriarxa Varfolomiya pro nadannya Tomosu pro avtokefaliyu Pravoslavnoyi Cerkvy` v Ukrayini”. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2410-19> (accessed May 16, 2017).

43. “Ukrayina maye pravo na pomisnu avtokefal`nu cerkvu, yak i vsi nezalezhni derzhavy”. <http://nfront-org-ua.s3.amazonaws.com/digest/24April-2018-4365971d988f592d9dcf457272a5c01b.pdf> (accessed May 16, 2017).